ZBIERKA ZÁKONOV
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Ročník 2003

Vyhlásené: 2. 12. 2003 Vyhlásená verzia v Zbierke zákonov Slovenskej republiky

Obsah tohto dokumentu má informatívny charakter.

503

ZÁKON

z 24. októbra 2003

o navrátení vlastníctva k pozemkom a o zmene a doplnení zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 180/1995 Z. z. o niektorých opatreniach na usporiadanie vlastníctva k pozemkom v znení neskorších predpisov

Národná rada Slovenskej republiky sa uzniesla na tomto zákone:

Čl. I

§ 1

Tento zákon upravuje navrátenie vlastníctva k pozemkom, ktoré nebolo vydané podľa osobitného predpisu.[1]) Vlastnícke právo sa vracia k pozemkom, ktoré tvoria

a) poľnohospodársky pôdny fond alebo do neho patria,[2])

b) lesný pôdny fond.[3])

§ 2

(1) Právo na navrátenie vlastníctva k pozemku podľa tohto zákona môže uplatniť oprávnená osoba, ktorá je občanom Slovenskej republiky s trvalým pobytom na jej území a ktorej pozemok prešiel na štát alebo na inú právnickú osobu v období od 25. februára 1948 do 1. januára 1990 (ďalej len „rozhodujúce obdobie“) spôsobom uvedeným v ustanovení § 3.

(2) Ak osoba, ktorej vlastníctvo k pozemku prešlo v rozhodujúcom období do vlastníctva štátu alebo inej právnickej osoby v prípadoch uvedených v ustanovení § 3, zomrela pred uplynutím lehoty uvedenej v ustanovení § 5 alebo ak bola pred uplynutím tejto lehoty vyhlásená za mŕtvu, sú oprávnenými osobami štátni občania Slovenskej republiky, fyzické osoby v tomto poradí:

a) dedič zo závetu, ktorý bol predložený v konaní o dedičstve, ktorý nadobudol celé dedičstvo,

b) dedič zo závetu, ktorý nadobudol dedičstvo, ale len v miere zodpovedajúcej jeho dedičskému podielu; to neplatí, ak dedičovi podľa závetu pripadli len jednotlivé veci alebo práva; ak bol dedič závetom ustanovený len k určitej časti pozemku, na ktorú sa vzťahuje povinnosť vydania, je oprávnený len k tejto časti pozemku,

---

[1]) Zákon č. 229/1991 Zb. o úprave vlastníckych vzťahov k pôde a inému poľnohospodárskemu majetku v znení neskorších predpisov.
§ 37 až 39 zákona Slovenskej národnej rady č. 330/1991 Zb. o pozemkových úpravách, usporiadaní pozemkového vlastníctva, pozemkových úradoch, pozemkovom fonde a o pozemkových spoločenstvách v znení neskorších predpisov.

[2]) § 2 zákona Slovenskej národnej rady č. 307/1992 Zb. o ochrane poľnohospodárskeho pôdneho fondu v znení neskorších predpisov.

[3]) Zákon č. 61/1977 Zb. o lesoch v znení neskorších predpisov.

c) deti a manžel osoby uvedenej v odseku 1, všetci rovným dielom; ak dieťa zomrelo pred uplynutím lehoty uvedenej v ustanovení § 5, sú na jeho mieste oprávnenými osobami jeho deti, a ak niektoré z nich zomrelo, jeho deti,

d) rodičia osoby uvedenej v odseku 1,

e) súrodenci osoby uvedenej v odseku 1, a ak niektorý z nich zomrel, sú na jeho mieste oprávnenými osobami jeho deti.

(3) V prípadoch uvedených v ustanovení § 3 ods. 1 písm. j) sú oprávnenými osobami aj osoby tam uvedené; ustanovenia odseku 2 písm. c) až e) platia obdobne.

§ 3

(1) Oprávneným osobám sa navráti vlastníctvo k pozemku, ktorý prešiel na štát alebo na inú právnickú osobu v dôsledku

a) výroku o prepadnutí majetku, prepadnutí veci alebo zhabaní veci v trestnom konaní, prípadne v trestnom konaní správnom podľa skorších predpisov, ak bol výrok zrušený podľa osobitných predpisov,[4])

b) odňatia bez náhrady postupom podľa zákona č. 142/1947 Zb. o revízii prvej pozemkovej reformy alebo podľa zákona č. 46/1948 Zb. o novej pozemkovej reforme,

c) postupu podľa § 453a Občianskeho zákonníka alebo podľa § 287a zákona č. 87/1950 Zb. o trestnom konaní súdnom (Trestný poriadok) v znení zákona č. 67/1952 Zb.,

d) odňatia bez náhrady postupom podľa zákona Slovenskej národnej rady č. 81/1949 Zb. SNR o úprave právnych pomerov pasienkového majetku bývalých urbárnikov, komposesorátov a podobných právnych útvarov,

e) vyhlásenia zmluvy o postúpení pohľadávok pre prípad vysťahovania (tzv. renunciačné vyhlásenie),

f) toho, že občan zdržiavajúci sa v cudzine nehnuteľnosť zanechal na území Slovenskej republiky alebo ktorého majetok prešiel na štát podľa zákona č. 183/1950 Zb. o majetku zanechanom na území Československej republiky osobami, ktoré optovali pre Zväz sovietskych socialistických republík a presídlili na jeho územie,

g) zmluvy o darovaní nehnuteľnosti uzavretej darcom v tiesni,

h) dražobného konania uskutočneného na úhradu pohľadávky štátu,

i) súdneho rozhodnutia, ktorým sa vyhlásila za neplatnú zmluva o prevode majetku, ktorou občan pred odchodom do cudziny previedol vec na iného, ak dôvodom neplatnosti bolo opustenie republiky, prípadne uznanie takejto zmluvy účastníkmi za neplatnú; v takom prípade je oprávnenou osobou nadobúdateľ podľa uvedenej zmluvy, a to aj ak táto zmluva nenadobudla účinnosť,

j) kúpnej zmluvy uzavretej v tiesni za nápadne nevýhodných podmienok,

k) odmietnutia dedičstva v dedičskom konaní urobeného v tiesni,

l) vyvlastnenia za náhradu, ak nehnuteľnosť existuje a nikdy neslúžila na účel, na ktorý bola vyvlastnená,

m) vyvlastnenia bez vyplatenia náhrady,

n) znárodnenia vykonaného v rozpore s vtedy platnými predpismi alebo bez vyplatenia náhrady,

---

[4]) Zákon č. 119/1990 Zb. o súdnej rehabilitácii v znení neskorších predpisov.
Zákon č. 87/1991 Zb. o mimosúdnych rehabilitáciách v znení neskorších predpisov.

o) prevzatia nehnuteľnosti bez právneho dôvodu,

p) politickej perzekúcie[5]) alebo postupu porušujúceho všeobecne uznávané ľudské práva a slobody,[6])

r) odovzdania do vlastníctva družstva podľa osobitných predpisov,[7])

s) prikázania do užívania právnickej osoby na základe zákona č. 55/1947 Zb. o pomoci roľníkom pri uskutočňovaní poľnohospodárskeho výrobného plánu alebo vládneho nariadenia č. 50/1955 Zb. o niektorých opatreniach na zabezpečenie poľnohospodárskej výroby,

t) prevodu na štát spoločne užívaných singulárnych lesov a lesných družstiev, ak členmi družstva boli aj fyzické osoby; na prevzatie tohto majetku sa použijú osobitné predpisy.[8])

(2) Obdobne sa postupuje aj v prípadoch, keď fyzickej osobe vznikol nárok[8]) na vyňatie pozemkov z konfiškácie podľa osobitných predpisov.[9]) Za osoby, ktorým vznikol nárok na vyňatie pozemkov z konfiškácie podľa osobitných predpisov, treba považovať aj občanov Slovenskej republiky, ktorí majú trvalý pobyt na jej území a ktorým bolo odňaté vlastnícke právo[10]) k pozemkom a neboli odsúdení podľa osobitných predpisov.[11]) Ak tieto pozemky boli už pred rozhodujúcim obdobím pridelené v rámci predpisov o pozemkových reformách, rieši sa nárok týchto oprávnených osôb podľa § 7, ak došlo k odňatiu prídelu postupom uvedeným v odseku 1.

(3) Ak bolo v období od 1. apríla 1964 do 31. decembra 1989 odňaté vlastnícke právo k pozemku bez vyvlastňovacieho alebo iného rozhodnutia orgánu štátu, alebo bez registrácie kúpnej zmluvy štátnym notárom, oprávnená osoba má právo na navrátenie vlastníckeho práva k pozemku, ak pozemok nebol odňatý, ale zostal v držbe oprávnenej osoby odo dňa zrušenia vlastníckeho práva v evidencii nehnuteľností do dňa uplatnenia práva podľa § 5 ods. 1, a ak k tomuto pozemku nebolo v evidencii nehnuteľností zapísané vlastnícke právo štátu, inej fyzickej osoby alebo právnickej osoby.

(4) Pozemky, pri ktorých prešlo vlastníctvo na štát alebo na inú právnickú osobu podľa odsekov 1 a 2 a podľa osobitného predpisu,[12]) možno vydať každej oprávnenej osobe vo výmere najviac 150 ha poľnohospodárskej pôdy alebo 250 ha všetkej pôdy. Obdobne sa postupuje, aj ak oprávnenej osobe vznikol ďalší nárok na navrátenia vlastníctva k pozemku po oprávnenej osobe, ktorá zomrela alebo bola vyhlásená za mŕtvu. Do uvedenej výmery sa započíta výmera pozemkov vydaných tým istým oprávneným osobám podľa osobitného predpisu.

(5) Oprávnená osoba je povinná po navrátení vlastníctva k pozemku zaplatiť štátu nedoplatok

---

5) § 2 ods. 2 zákona č. 87/1991 Zb.

6) § 2 ods. 3 prvá veta zákona č. 87/1991 Zb.

7) Napríklad zákon č. 49/1959 Zb. o jednotných roľníckych družstvách v znení neskorších predpisov, zákon č. 122/1975 Zb. o poľnohospodárskom družstevníctve v znení zákona č. 111/1984 Zb.

8) § 37 a nasl. zákona Slovenskej národnej rady č. 330/1991 Zb.

9) Napríklad nariadenie Zboru povereníkov č. 26/1948 Zb. SNR, ktorým sa upravuje vyňatie pôdohospodárskeho majetku osôb maďarskej národnosti z konfiškácie.

10) Nariadenie Slovenskej národnej rady č. 104/1945 Zb. SNR o konfiškovaní a urýchlenom rozdelení pôdohospodárskeho majetku Nemcov, Maďarov, ako aj zradcov a nepriateľov slovenského národa v znení neskorších predpisov.
Dekrét prezidenta republiky č. 108/1945 Zb. o konfiškácii nepriateľského majetku a Fondoch národnej obnovy v znení neskorších predpisov.

11) Nariadenie Slovenskej národnej rady č. 33/1945 Zb. SNR o potrestaní fašistických zločincov, okupantov, zradcov a kaloborantov a o zriadení ľudového súdnictva v znení neskorších predpisov.

12) Nariadenie Slovenskej národnej rady č. 52/1945 Zb. SNR, ktorým sa zrušujú nadobudnutia nehnuteľností spadajúcich pod československú pozemkovú reformu, ktoré sa uskutočnili na území dočasne okupovanom maďarským štátom.

prídelovej ceny, za ktorú ju pôvodne získal; obdobne je povinná vrátiť kúpnu cenu alebo náhradu, ktorú jej štát alebo iná právnická osoba pri prevode pozemku vyplatila, ako aj náhradu za zhodnotenie pozemku. Lehotu na zaplatenie určí obvodný pozemkový úrad.[13])

(6) Ak viazli na pozemku ku dňu prevzatia štátom pohľadávky bánk zabezpečené na pozemkoch a tieto boli vyporiadané podľa osobitných predpisov, uhradí oprávnená osoba sumu, ktorú štát takto vyporiadal.

§ 4

(1) Povinnými osobami sú právnické osoby, ktoré ku dňu účinnosti tohto zákona majú k pozemku vo vlastníctve Slovenskej republiky právo hospodárenia alebo právo správy, a poľnohospodárske družstvá.

(2) Povinná osoba je povinná s pozemkami až do navrátenia vlastníctva k pozemkom oprávnenej osobe nakladať so starostlivosťou riadneho hospodára[14]) a nemôže pozemok previesť odo dňa účinnosti tohto zákona do vlastníctva iného; takýto úkon je neplatný. Právo na náhradu škody, ktorú povinná osoba spôsobí oprávnenej osobe porušením týchto povinností, zostáva nedotknuté.

(3) Oprávnená osoba, ktorej bolo navrátené vlastníctvo k pozemku, nemôže proti povinnej osobe uplatňovať iné nároky súvisiace s navrátením vlastníctva k pozemku, než sú uvedené v tomto zákone.

§ 5

(1) Právo na navrátenie vlastníctva k pozemku môže uplatniť oprávnená osoba do 31. decembra 2004 na obvodnom pozemkovom úrade, v ktorého obvode vlastnila pozemok, a zároveň preukáže skutočnosti podľa § 3. Neuplatnením práva v lehote právo zanikne.

(2) Rozhodnutie o navrátení vlastníctva k pozemku alebo rozhodnutie o priznaní práva na náhradu podľa § 6 ods. 2 a 3 vydá obvodný pozemkový úrad.

(3) Na konanie podľa odseku 2 sa vzťahujú všeobecné predpisy o správnom konaní.

(4) Ak je to nevyhnutne potrebné, môže obvodný pozemkový úrad zriadiť alebo zrušiť k pozemku, ku ktorému navracia vlastníctvo, vecné bremeno, prípadne uložiť iné opatrenia na ochranu životného prostredia alebo dôležitých záujmov iných vlastníkov.

(5) Proti rozhodnutiu obvodného pozemkového úradu podľa odsekov 3 a 4 možno podať opravný prostriedok na súde.

§ 6

(1) Vlastníctvo k pozemkom alebo k jeho častiam nemožno navrátiť, ak

a) pozemok je vo vlastníctve fyzickej osoby,

b) na pozemku sa nachádza cintorín,

c) pozemok sa nachádza v pásme hygienickej ochrany vodných zdrojov prvého stupňa alebo tvorí koryto vodného toku, alebo na pozemku sú prírodné liečivé zdroje a zdroje prirodzene sa

---

[13]) Zákon Slovenskej národnej rady č. 330/1991 Zb. v znení neskorších predpisov.

[14]) § 8 zákona Slovenskej národnej rady č. 100/1977 Zb. o hospodárení v lesoch a štátnej správe lesného hospodárstva v znení zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 183/1993 Z. z.
Zákon Slovenskej národnej rady č. 307/1992 Zb. v znení neskorších predpisov.

vyskytujúcich stolových minerálnych vôd,[15])

d) pozemok bol po prechode alebo prevode do vlastníctva štátu alebo inej právnickej osoby zastavaný,

e) na pozemku bola zriadená záhradková alebo chatová osada,[16]) botanická záhrada a arborétum zamerané na záchranu a zachovanie genefondu, šľachtiteľská plocha na šľachtenie nových druhov a odrôd rastlín alebo les určený na lesný výskum,[17])

f) na pozemku sú telovýchovné zariadenia a športové zariadenia, alebo

g) pozemok je podľa schválenej územnoplánovacej dokumentácie vyššieho územného celku určený na vyvlastnenie vo verejnom záujme.[18])

(2) V prípade uvedenom v odseku 1 sa oprávnenej osobe prevedú bezodplatne do vlastníctva iné pozemky vo vlastníctve štátu v primeranej výmere a bonite, v akej boli jej pôvodné pozemky, a to ak možno v tej istej obci, v ktorej sa nachádza prevažná časť pôvodných pozemkov, ak s tým oprávnená osoba súhlasí, alebo oprávnenej osobe sa poskytne finančná náhrada.

(3) Ak podľa osobitných predpisov došlo po prechode alebo prevode do vlastníctva štátu alebo inej právnickej osoby k obmedzeniu užívania pozemku tým, že pozemok alebo jeho časť je určený na obranu štátu[19]) alebo je určený na ťažbu nerastov,[20]) alebo sa stal podľa osobitných predpisov[21]) súčasťou lesného pôdneho fondu v národnom parku, alebo je na území chráneného areálu, prírodnej rezervácie, prírodnej pamiatky, chráneného krajinného prvku, chráneného vtáčieho územia, navrhovaného územia európskeho významu, alebo ich ochranného pásma s tretím alebo štvrtým stupňom ochrany, alebo šľachtiteľskej plochy, je na vôli oprávnenej osoby, či bude požadovať vydanie vlastníctva k pôvodnému pozemku alebo prevod iného pozemku vo vlastníctve štátu. Ak oprávnená osoba požiada o prevod iného pozemku, postupuje sa podľa odseku 2.

(4) Podľa odseku 3 sa postupuje aj v prípadoch, keď došlo k obmedzeniu užívania pozemku podľa osobitného predpisu[21]) po navrátení vlastníctva k pozemku podľa osobitného predpisu.[1])

(5) Pozemky, ktoré sa prevedú oprávneným osobám za ich pôvodný pozemok, poskytne Slovenský pozemkový fond, ak pôvodný pozemok bol súčasťou poľnohospodárskeho pôdneho fondu alebo spoločnej nehnuteľnosti, alebo ich poskytne štátna organizácia lesného hospodárstva, ak pôvodný pozemok bol súčasťou lesného pôdneho fondu. Finančnú náhradu za pôvodné pozemky, ku ktorým sa vlastníctvo nevracia a za ktoré nebol poskytnutý náhradný pozemok, poskytne Slovenský pozemkový fond.

---

[15]) Čl. 4 Ústavy Slovenskej republiky.
Zákon č. 184/2002 Z. z. o vodách a o zmene a doplnení niektorých zákonov (vodný zákon) v znení zákona č. 245/2003 Z. z.

[16]) § 43e zákona č. 50/1976 Zb. o územnom plánovaní a stavebnom poriadku (stavebný zákon) v znení neskorších predpisov.

[17]) § 23 zákona č. 61/1977 Zb. v znení neskorších predpisov.

[18]) § 108 ods. 2 zákona č. 50/1976 Zb. v znení neskorších predpisov.

[19]) Zákon č. 281/1997 Z. z. o vojenských obvodoch a zákon, ktorým sa mení zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 222/1996 Z. z. o organizácii miestnej štátnej správy a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

[20]) § 6 a 7 zákona č. 44/1988 Zb. o ochrane a využití nerastného bohatstva (banský zákon) v znení zákona č. 498/1991 Zb. a zákona č. 558/2001 Z. z.

[21]) Zákon č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov.
Zákon č. 17/1992 Zb. o životnom prostredí v znení neskorších predpisov.
Vyhláška Ministerstva pôdohospodárstva Slovenskej republiky č. 5/1995 Z. z. o hospodárskej úprave lesov.

§ 7

Ak dôjde k súbehu práv oprávnených osôb podľa § 3 ods. 1, prislúcha právo na navrátenie vlastníctva k pôvodným pozemkom tej z nich, ktorá svoje vlastníctvo stratila v dôsledku jednostranného aktu štátu. Ak týmto spôsobom stratilo svoje vlastníctvo postupne viac oprávnených osôb, prislúcha toto právo tej z nich, ktorá vlastníctvo stratila skôr, ak sa nedohodnú inak. Ostatné oprávnené osoby majú v takom prípade právo na prevod pozemkov podľa § 6 ods. 2, prípadne na finančnú náhradu.

§ 8

(1) Oprávnená osoba, ktorá nadobudla vlastníctvo k pozemku podľa tohto zákona, vstupuje do práv a povinností doterajšieho prenajímateľa pozemku.

(2) Dane a poplatky súvisiace s prevodom alebo prechodom pozemkov podľa tohto zákona sa nevyberajú.

(3) Pri presadzovaní práva podľa tohto zákona sú dotknuté orgány štátnej správy a právnické osoby podľa § 4 ods. 1 povinné poskytnúť tomu, kto tvrdí, že je oprávnenou osobou, pomoc najmä tým, že jej poskytujú výpisy z evidencie a kópie listín, ako aj iné prostriedky, ktoré môžu prispieť k objasneniu veci.

Čl. II

Zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 180/1995 Z. z. o niektorých opatreniach na usporiadanie vlastníctva k pozemkom v znení nálezu Ústavného súdu Slovenskej republiky č. 131/1996 Z. z., zákona č. 80/1998, zákona č. 219/2000 Z. z., zákona č. 193/2001 Z. z. a zákona č. 419/2002 Z. z. sa mení a dopĺňa takto:

1. § 15 sa dopĺňa odsekmi 3 až 5, ktoré znejú:

„(3) Do jedného roka odo dňa nadobudnutia vlastníctva pozemkov štátom podľa odseku 1 a 2 prechádzajú tieto pozemky do vlastníctva tej obce, v ktorej katastrálnom území sa nachádzajú, ak podľa schválenej územnoplánovacej dokumentácie[31b]) vyššieho územného celku nie sú určené na výstavbu objektov a infraštruktúry celospoločenského významu. Podkladom na zápis do katastra nehnuteľností je delimitačný protokol, ktorý obsahuje označenie pozemkov podľa údajov katastra nehnuteľností a ktorý je uzatvorený medzi fondom, štátnou organizáciou lesného hospodárstva a príslušnou obcou.

(4) Pozemky, na ktoré boli uplatnené nároky podľa osobitného predpisu,[31c]) neprechádzajú do vlastníctva obce podľa odseku 3, kým o týchto nárokoch nebude právoplatne rozhodnuté.

(5) Pozemky, ktoré prešli do vlastníctva obce podľa odseku 3, nemôže obec do desiatich rokov od účinnosti tohto zákona previesť do vlastníctva iného a ani zriadiť k nim záložné právo; takýto úkon je neplatný.“.

Poznámky pod čiarou k odkazom 31b a 31c znejú:

„31b) § 20 zákona č. 50/1976 Zb. o územnom plánovaní a stavebnom poriadku (stavebný zákon) v znení neskorších predpisov.

31c) Zákon č. 503/2003 Z. z. o navrátení vlastníctva k pozemkom a o zmene a doplnení zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 180/1995 Z. z. o niektorých opatreniach na usporiadanie vlastníctva k pozemkom v znení neskorších predpisov.
Zákon č. 229/1991 Zb. v znení neskorších predpisov.“.

2. Za § 16 sa vkladá nový § 16a, ktorý znie:

„§ 16a

Na nájom pôdy, ktorá prešla do vlastníctva obce podľa § 15 ods. 3 a 4, sa primerane vzťahujú ustanovenia osobitného predpisu.[31c])“.

Čl. III

Tento zákon nadobúda účinnosť 1. januára 2004.

Rudolf Schuster v. r.

Pavol Hrušovský v. r.

Mikuláš Dzurinda v. r.

Vydavateľ Zbierky zákonov Slovenskej republiky, správca obsahu a prevádzkovateľ právneho a informačného portálu Slov-Lex dostupného na webovom sídle www.slov-lex.sk je
Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky, Račianska 71, 813 11 Bratislava,
tel.: +421 2 888 91 864, +421 2 888 91 865, e-mail: helpdesk@slov-lex.sk.